

DEN EUROPÆISKE CENTRALBANK

EUROSYSTEMET

DEN EUROPÆISKE CENTRALBANK
EUROSYSTEMET

DET EUROPÆISKE SYSTEM
AF CENTRALBANKER

INDHOLD

Forord af formanden for Den Europæiske Centralbank	3
1. Vejen til økonomisk og monetær union	
1.1 Europæisk integration	4
1.2 Økonomisk integration	5
1.3 Konvergenskriterier	6
1.4 Nøgletal for euroområdet	8
1.5 Fordele ved euroen	8
Milepæle	10
2. Opbygning og opgaver	
2.1 Det Europæiske System af Centralbanker og Eurosystemet	12
2.2 Den Europæiske Centralbank	12
2.3 Eurosystemets opgaver	13
2.4 Uafhængighed	14
2.5 De nationale centralbanker	16
2.6 ECBs besluttende organer	16
2.7 ESCB-komiteerne	19
3. Pengepolitik	
3.1 Prisstabilitet	20
3.2 ECBs pengepolitiske strategi	20
3.3 Pengepolitiske instrumenter	21
3.4 Kommunikation	23
3.5 Monetær og finansiel statistik	24
4. Target2	26
5. Eurosedler og -mønter	
5.1 Sedler	28
5.2 Mønter	29
6. Banktilsyn	30
Ordliste	32

FORORD

Den første indskydelse man får, når man hører ordet "centralbank", er måske, at det er den institution, der udsteder penge, og penge er det redskab, vi bruger som regningsenhed og som betalings- og værdiopbevaringsmiddel. Det er rigtigt, at det er enhver centralbanks opgave at sikre, at pengene bevarer deres værdi over tid. Men der er mange andre, mindre kendte opgaver, som en moderne centralbank tager sig af. En af dem er kommunikation. En centralbank bør ikke kun gøre, hvad den siger; den skal også forklare, hvad den foretager sig. Det øger offentlighedens bevidsthed og viden om centralbankens politik og ydelser.

Denne brochure er en del af det kommunikationsmateriale, som vi udarbejder om Den Europæiske Centralbanks (ECBs) arbejde inden for Det Europæiske System af Centralbanker (ESCB) i samarbejde med de nationale centralbanker i de 27 EU-lande. Da euroen ikke er indført i alle EU-lande, bruges betegnelsen Eurosystemet om ECB og de nationale centralbanker i de 16 EU-lande, der har indført euroen. De fleste af de opgaver, som ESCB tillægges i traktaten om Den Europæiske Union, udføres af Eurosystemet.

Brochuren kan også downloades fra ECBs websted (www.ecb.europa.eu). Den elektroniske udgave vil blive ajourført oftere end den trykte udgave.

Jeg håber, at læserne får glæde af brochuren, uanset om de læser den trykte udgave eller online-udgaven.

Frankfurt am Main, april 2009

Jean-Claude Trichet
Formand for Den Europæiske Centralbank

VEJEN TIL ØKONOMISK OG MONETÆR UNION

EUROPÆISK INTEGRATION

Ideen om at oprette en økonomisk og monetær union i Europa opstod for mere end 50 år siden blandt de politiske ledere, der i 1952 grundlagde Det **Europæiske Kul- og Stålfællesskab (EKSF)** ¹. EKSF havde seks medlemslande: Belgien, Tyskland, Frankrig, Italien, Luxembourg og Holland.

Gradvis udvidelse af Den Europæiske Union

Den europæiske integration fortsatte op gennem 1950'erne og i tiden derefter. De samme seks lande oprettede Det **Europæiske Økonomiske Fællesskab (EØF)** ² og Det Europæiske Atomenergifællesskab (EURATOM) i 1958. Dette netværk af forbindelser er blevet styrket og udbygget i årenes løb. Det blev først til De Europæiske Fællesskaber (EF) og siden, efter Maastricht-traktaten blev vedtaget i 1993, til Den Europæiske Union (EU). Samtidig steg antallet af medlemslande også. Danmark, Irland og Storbritannien blev medlem i 1973, og Grækenland fulgte efter otte år senere. Portugal og Spanien blev medlem i 1986 og Østrig, Finland og Sverige i 1995. Udvidelsen fortsatte 1. maj 2004, da Tjekkiet, Estland, Cypern, Letland, Litauen, Ungarn, Malta, Polen, Slovenien og Slovakiet blev medlem af Den Europæiske Union. Senest er Bulgarien og Rumænien blevet medlem af EU pr. 1. januar 2007.

Kriterier for optagelse i EU

Inden et land kan blive medlem af EU, skal det opfylde **Københavnskriterierne** ³. I henhold til disse skal et kommende medlemsland være et velfungerende demokrati og en retsstat, og det skal respektere alle grundlæggende menneskerettigheder samt have en betryggende beskyttelse af mindretal. Landet skal endvidere have en velfungerende markedsøkonomi, og det skal kunne klare sig i den fri konkurrence, så det kan påtage sig de forpligtelser, som medlemskab medfører; herunder de forpligtelser, som opstår i forbindelse med målet om en politisk, økonomisk og monetær union.

¹ Se Ordlister

Vejen til økonomisk og monetær union

1.1 Europæisk integration
1.2 Økonomisk integration
1.3 Konvergenskriterier

1.4 Nøgletal for euroområdet
1.5 Fordele ved euroen
Milepæle

Opbygning og opgaver

Pengepolitik

Target2

Eurosedler og -mønter

Banktilsyn

ØKONOMISK INTEGRATION

Det første forsøg på at skabe en økonomisk og monetær union er beskrevet i Werner-rapporten¹ fra 1970. Tanken var, at den økonomiske og monetære union skulle gennemføres i tre faser, som skulle være afsluttet i 1980. På grund af stor international valutauro efter Bretton Woods-systemets sammenbrud i begyndelsen af 1970'erne og den internationale lavkonjunktur efter den første oliekrise i 1973 blev dette første udkast til en økonomisk og monetær union dog aldrig ført ud i livet.

For at modvirke den ustabile udvikling oprettede de dengang ni EØF-lande Det **Europæiske Monetære System (EMS)** i 1979. Med valutakursmekanismen **ERM** , der var en vigtig del af EMSen, indførtes faste, men justerbare valutakurser for de ni deltagerlandes valutaer.

I sidste halvdel af 1980'erne blev ideen om en økonomisk og monetær union taget op igen. Det skete i den europæiske fælles akt fra 1986, der førte til oprettelsen af det indre marked. Det stod dog klart, at man kun kunne få fuldt udbytte af et indre marked, hvis der blev indført en fælles valuta i deltagerlandene. På Det **Europæiske Råds** topmøde i juni 1988 blev **Delors-komiteen** bedt om at undersøge, hvordan Den **Økonomiske og Monetære Union (ØMU)** kunne realiseres. Delors-rapporten fra 1989 førte til, at der blev indledt forhandlinger om traktaten om Den Europæiske Union, som førte til, at Den Europæiske Union (EU) blev oprettet, og traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab blev ændret. Den ændrede **traktat** blev underskrevet i Maastricht i februar 1992 (og kaldes derfor ofte Maastricht-traktaten) og trådte i kraft 1. november 1993.

Udviklingen hen imod økonomisk og monetær union i Europa skete i tre faser. I første fase (1990-93) blev det indre marked endeligt gennemført. Dertil krævedes en nedbrydning af alle barrierer for den frie bevægelighed af personer, varer, kapital og tjenesteydelser i Europa.

Anden fase (1994-98) begyndte med, at Det **Europæiske Monetære Institut (EMI)** blev oprettet. I denne fase skulle medlemslandene træffe de tekniske

¹ Rapporten blev opkaldt efter Pierre Werner, den daværende premierminister i Luxembourg.

Maastricht-traktaten underskrives i 1992

ØMUens tre faser:
I. Det indre marked
II. Det Europæiske Monetære Institut
III. ECB og euroen

VEJEN TIL ØKONOMISK OG MONETÆR UNION

forberedelser til den fælles valuta og nedbringe eventuelle uforholdsmæssigt store underskud. Desuden skulle der opnås større konvergens i medlemslandenes økonomiske og monetære politik med det formål at opnå stabile priser og sunde offentlige finanser. Tredje fase indledtes 1. januar 1999. På denne dag blev valutakurserne låst uigenkaldeligt fast, den pengepolitiske kompetence blev overført til ECB, og euroen blev indført som fælles valuta. Den 1. januar 2002 blev eurosedler og -mønter indført som lovligt betalingsmiddel i eurolandene, og ved udgangen af februar 2002 ophørte de nationale sedler og mønter med at være lovligt betalingsmiddel.

Stabilitetsorienterede økonomiske politikker og uafhængige centralbanker

1.3 KONVERGENSKRITERIER

Et land, der ønsker at indføre euroen som valuta, skal have opnået en høj grad af "vedvarende konvergens". Konvergens bedømmes ud fra en række kriterier i Maastricht-traktaten. For at opfylde kriterierne skal landet have:

- et meget stabilt prisniveau
- sunde offentlige finanser
- en stabil valutakurs
- lave og stabile lange renter.

Kriterierne skal sikre, at kun lande, der fører en stabilitetsorienteret økonomisk politik og kan fremvise gode resultater over længere tid, når det gælder prisstabilitet, må påbegynde tredje fase af ØMU. Det fremgår også af traktaten, at de pågældende landes centralbanker skal være uafhængige (se traktatens artikel 108).

16 medlemslande har indført euroen

I maj 1998 blev det på EU-topmødet i Bruxelles bekræftet, at 11 af de dengang 15 EU-lande; dvs. Belgien, Tyskland, Spanien, Frankrig, Irland, Italien, Luxembourg, Holland, Østrig, Portugal og Finland opfyldte kriterierne for at kunne indføre den fælles valuta. Den 1. januar 1999 indførte disse lande euroen som fælles valuta. Efter at have opfyldt kriterierne blev Grækenland en del af euroområdet pr. 1. januar 2001. Andre EU-lande har efterfølgende opfyldt konvergenskriterierne og er også blevet en del af euroområdet - Slovenien pr. 1. januar 2007, Cypern og Malta pr. 1. januar 2008 og Slovakiet pr. 1. januar 2009. Et medlemsland, Sverige,

Se Ordliste

opfyldte ikke alle betingelser. Danmark og Storbritannien er "medlemsstater med særlig status". I protokoller knyttet som bilag til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab fik de to lande ret til selv at vælge, om de ville deltage i tredje fase af ØMU, med andre ord om de ville indføre euroen. De meddelte begge **EU-Rådet** ^[1], at de ønskede at gøre brug af deres traktatfæstede ret til at fravælge deltagelse i tredje fase af ØMU, dvs. at de ikke ønskede at blive en del af euroområdet endnu.

Sverige og 8 af de 12 lande, der er blevet medlem af EU siden 2004, er medlemmer med dispensation, fordi de endnu ikke har opfyldt alle betingelser for at indføre euroen. Hvis et medlemsland har **dispensation** ^[1], betyder det, at det er fritaget fra nogle, men ikke alle de bestemmelser, der normalt gælder for at kunne gå over til tredje fase. Det gælder fx alle bestemmelser om overførsel af det pengepolitiske ansvar til ECBs **styrelsesråd** ^[1].

Lige som Sverige kan de øvrige EU-lande, der ikke har indført euroen endnu, ikke påberåbe sig et forbehold, som det Danmark og Storbritannien har forhandlet sig frem.

Det betyder, at de nye EU-lande ved deres indtræden i EU har forpligtet sig til at indføre euroen, når de opfylder **konvergenskriterierne** ^[1]. ECB og **Europa-Kommissionen** ^[1] skal hvert andet år berette om de fremskridt, der sker hen imod en opfyldelse af konvergenskriterierne. En sådan rapport kan også udarbejdes efter anmodning fra et land med dispensation. I konvergensrapporterne behandles også andre faktorer, der eventuelt kan påvirke landets integration i euroområdets økonomi. EU-Rådet anvender rapporterne som udgangspunkt, når det skal træffe beslutning om, hvorvidt et land kan blive optaget i euroområdet eller ej.

To medlemslande har valgt ikke at deltage

Nye medlemslande er forpligtede til at indføre euroen på et tidspunkt

VEJEN TIL ØKONOMISK OG MONETÆR UNION

1.4 NØGLETAL FOR EUROOMRÅDET

De lande, der nu udgør euroområdet, havde en relativt åben økonomi, inden de indtrådte i eurosamarbejdet. Nu er de imidlertid en del af en større, meget mere selv bærende økonomi. Euroområdets størrelse gør det muligt at sammenligne det med andre vigtige økonomier som fx USA og Japan.

En af verdens største økonomier

Euroområdets økonomi er en af verdens største. Euroområdet havde i 2006 en befolkning på 318 millioner. Alt i alt har Den Europæiske Union 27 medlemslande og en befolkning på 493 millioner. Til sammenligning har USA og Japan henholdsvis 299 og 128 millioner indbyggere.

Målt i **bruttonationalprodukt (BNP)** ¹ korrigeret for købekraft var USAs økonomi verdens største i 2006 og udgjorde 19,7 pct. af verdens BNP. Den næststørste økonomi var euroområdet med 14,3 pct. Japans andel var 6,3 pct. De enkelte eurolandes andel er betydeligt mindre. Den største økonomi i euroområdet udgjorde fx 3,9 pct. af verdens BNP i 2006.

Begrænset afhængighed af handel med udlandet

Selv om den globale udvikling kan påvirke euroområdet betydeligt, betyder den kendsgerning, at økonomien i euroområdet er mindre åben, at bevægelser i priserne på udenlandske varer kun kan påvirke de indenlandske priser i begrænset omfang. Euroområdets økonomi er dog mere åben end både USAs og Japans økonomi. I 2006 var euroområdets eksport af varer og tjenester i pct. af BNP betydeligt højere (21,6² pct.) end de tilsvarende tal for USA (11 pct.) og Japan (16,8) pct.

Et egentligt indre marked for varer og tjenesteydelser

1.5 FORDELE VED EUROEN

Med oprettelsen af Den Økonomiske og Monetære Union (ØMU) ¹ har EU taget et vigtigt skridt i retning af at gennemføre det indre marked. Forbrugerne og virksomhederne kan nu let sammenligne priser og finde de mest konkurrencedygtige leverandører i euroområdet. Desuden skaber ØMU stabile økonomiske og monetære forhold i hele Europa, hvilket er fremmende for væksten og jobskabelsen. Den fælles valuta betyder, at der ikke længere opstår de forstyrrelser, som tidligere var følgen, når der var kraftige udsving i de nationale valutakurser.

¹ Se Ordliste

² Tallet for euroområdet omfatter ikke Cypern og Malta.

Indførelsen af eurosedler og -mønter 1. januar 2002 har gjort det enklere at rejse inden for euroområdet. Priserne på varer og tjenesteydelser kan umiddelbart sammenlignes, og man kan betale med den samme valuta i alle landene.

Med indførelsen af euroen forsvandt valutakursrisikoen og omkostningerne i forbindelse med valutaforretninger i euroområdet. Før i tiden var disse omkostninger og risici en hindring for konkurrencen over landegrænserne. Øget konkurrence øger sandsynligheden for, at ressourcerne bliver anvendt så effektivt så muligt. En fælles valuta gør det lettere at træffe investeringsbeslutninger, idet valutakursudsving ikke længere kan påvirke afkastet på investeringer i andre eurolande.

Før euroen blev indført, var de finansielle markeder normalt lig med nationale markeder. Finansielle instrumenter som fx statsobligationer og aktier blev udstedt i nationale valutaer. Indførelsen af euroen var et stort skridt i retning af integrerede finansielle markeder i euroområdet. Euroen vil også fremover påvirke euroområdets økonomiske struktur. Der er tegn på forskellige grader af integration overalt i den finansielle struktur:

- Euroområdets **interbankpengemarked** er fuldt integreret.
- Markedet for euroobligationer er godt integreret. Det er dybt og likvidt med mange investerings- og finansieringsmuligheder.
- Euroområdets **aktiemarked** opfattes i stadig højere grad som ét enkelt marked.
- Antallet af indenlandske og grænseoverskridende fusioner og overtagelser er steget inden for banksektoren i euroområdet.

Et velintegreret og dybt finansielt marked letter finansieringen af økonomisk vækst og dermed jobskabelsen. Folk har mange flere muligheder, når de skal træffe opsparings- eller investeringsbeslutninger. Virksomheder har adgang til et meget stort kapitalmarked, når de skal finansiere deres virksomhed og kan anvende nye finansielle instrumenter til at beskytte sig mod forskellige finansielle risici og til at forbedre forvaltningen af deres investeringer.

Bortfald af valutakursrisici og transaktionsomkostninger

Integration af finansielle markeder

MILEPÆLE

1952

Det Europæiske Kul- og Stålfællesskab (EKSF) grundlægges af Belgien, Tyskland, Frankrig, Italien, Luxembourg og Holland.

1958

Rom-traktaten træder i kraft. Det Europæiske Økonomiske Fællesskab (EØF) og Det Europæiske Atomenergifællesskab (EURATOM) oprettes.

1967

Fusionstraktat, der kombinerer de tre eksisterende fællesskaber (EKSF, EØF, EURATOM).

1970

Werner-rapporten med den første plan for en monetær union.

1973

Danmark, Irland og Storbritannien bliver medlem af De Europæiske Fællesskaber (EF).

1979

Det Europæiske Monetære System (EMS) oprettes.

1981

Grækenland bliver medlem af EF.

1986

Spanien og Portugal bliver medlem af EF.

1987

Den europæiske fælles akt træder i kraft og baner vejen for oprettelsen af det indre marked.

1989

Delors-komiteen udarbejder en rapport om økonomisk og monetær union.

1990

Første fase af ØMU indledes.

1993

Traktaten om Den Europæiske Union (Maastricht-traktaten) træder i kraft.

1994

Anden fase af ØMU indledes. Det Europæiske Monetære Institut (EMI) oprettes i Frankfurt am Main.

1995

Østrig, Finland og Sverige bliver medlem af EU.

1998

EMI likvideres. Den Europæiske Centralbank oprettes i Frankfurt am Main.

1999

Tredje fase af ØMU indledes med 11 deltagerlande, og euroen indføres som fælles valuta.

Den ændrede traktat om Den Europæiske Union (Amsterdam-traktaten) træder i kraft.

2001

Grækenland indtræder i eurosamarbejdet som 12. deltagerland.

2002

Eurosedler og -mønter sættes i omløb.

2003

Den ændrede traktat om Den Europæiske Union (Nice-traktaten) træder i kraft.

2004

Yderligere ti lande bliver medlem af EU 1. maj 2004.

2007

Efter Bulgariens og Rumæniens medlemskab består EU af 27 lande. Slovenien indtræder i eurosamarbejdet. Lissabontraktaten undertegnes i december.

2008

Cypern og Malta indtræder i eurosamarbejdet. Euroområdet består herefter af 15 lande.

2009

Slovakiet indtræder i eurosamarbejdet.

OPBYGNING OG OPGAVER

2.1 DET EUROPÆISKE SYSTEM AF CENTRALBANKER OG EUROSISTEMET

Det **Europæiske System af Centralbanker (ESCB)** blev oprettet i henhold til Maastricht-traktaten og statuten for Det Europæiske System af Centralbanker og Den Europæiske Centralbank. ESCB omfatter Den **Europæiske Centralbank (ECB)** og de nationale centralbanker i EU.

Eurosystemet består af ECB og de nationale centralbanker i de EU-lande, der har indført euroen (for tiden 16).

ECBs besluttende organer er **Styrelsesrådet** og **Direktionen** . ECBs pengepolitiske beslutninger træffes af Styrelsesrådet. Direktionen gennemfører disse beslutninger og er ansvarlig for at træffe beslutninger i forbindelse med ECBs daglige drift. Det tredje besluttende organ er Det **Generelle Råd** , som vil eksistere så længe, der er EU-lande, som endnu ikke har indført euroen.

ECB er en overnational organisation

2.2 DEN EUROPÆISKE CENTRALBANK

ECB begyndte sin virksomhed i juni 1998 i Frankfurt am Main, hvor centralbanken tog over efter Det Europæiske Monetære Institut (EMI). ECB er en overnational institution med status som juridisk person. ECB har til huse i tre forskellige bygninger i centrum af Frankfurt. Et nyt hovedsæde er dog under opførelse, og ECB flytter i 2011 til den østlige del af byen.

ECBs personale er virkelig europæisk. De ansatte kommer fra alle 27 lande i Den Europæiske Union.

Vejen til økonomisk og monetær union

Opbygning og opgaver

2.1 Det Europæiske System af Centralbanker og Eurosystemet	2.4 Uafhængighed
2.2 Den Europæiske Centralbank	2.5 De nationale centralbanker
2.3 Eurosystemets opgaver	2.6 ECBs besluttende organer
	2.7 ESCB-komiteerne

Pengepolitik

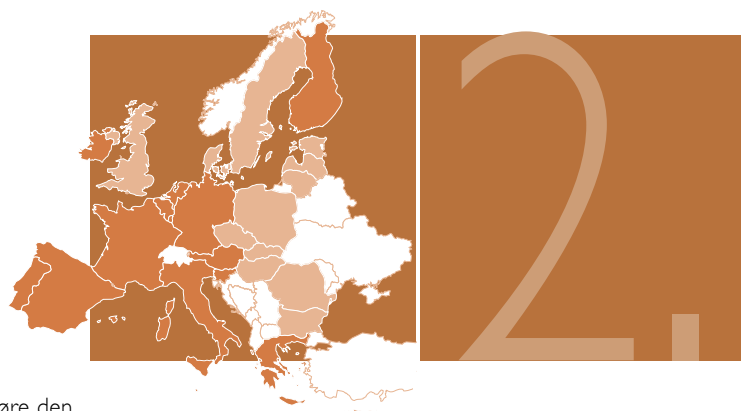
Target2

Eurosedler og -mønter

Banktilsyn

2.3 EUROSISTEMETS OPGAVER

Eurosystemet har primært fire opgaver. Den første er at gennemføre den pengepolitik, som Styrelsesrådet vedtager - dvs. beslutninger om ECBs officielle renter (**minimumsbudrenten** på de **primære markedsoperationer** samt renten på **den marginale udlånsfacilitet** og **indlånsfaciliteten**) og – når det er nødvendigt – beslutninger i relation til pengepolitiske målsætninger og forsyningen med reserver. Direktionen er ansvarlig for at gennemføre pengepolitikken, et ansvar som den lever op til ved at videregive de nødvendige instrukser til de nationale centralbanker. En gang om ugen træffer Direktionen fx beslutning om likviditetstildelingen til banksektoren via de primære markedsoperationer.

Styrelsesrådet fastsætter de officielle renter

Eurosystemets anden og tredje opgave er at gennemføre **valutaoperationer** og at besidde og forvalte eurolandenes officielle valutareserver.

ECBs og de nationale centralbankers valutareserveaktiver

De nationale centralbanker i Eurosystemet har overført valutareserveaktiver til ECB for et samlet beløb af ca. 40 mia. euro (85 pct. i valutabeholdninger og 15 pct. i guld). Som modydelse har de nationale centralbanker modtaget **rentebærende fordringer** på ECB i euro. Nogle af de nationale centralbanker i Eurosystemet er med til at forvalte ECBs valutareserver. De udfører denne opgave som agent for ECB i overensstemmelse med en række retningslinjer for porteføljevaltningen, som er fastlagt af ECB. De resterende valutareserveaktiver i Eurosystemet ejes og forvaltes af de nationale centralbanker. Transaktioner i disse reserveaktiver er reguleret af Eurosystemet. Eksempelvis må transaktioner over visse beløbsgrænser kun foretages efter forhåndsgodkendelse fra ECB.

Eurosystemets fjerde grundlæggende opgave er at sørge for velfungerende betalingssystemer. Derudover er Eurosystemet med til at føre finansielt tilsyn. Dette sker ved at rådgive lovgiverne inden for Eurosystemets kompetenceområde og ved at indsamle monetær og finansiell statistik.

Som det også fremgår af Maastricht-traktaten, har ECB eneret til at bemyndige udstedelse af eurosedler.

OPBYGNING OG OPGAVER

2.4 UAFHÆNGIGHED

Når ECB og de nationale centralbanker udfører opgaver i eurosystemregi, må de hverken søge eller modtage instrukser fra fællesskabsinstitutioner eller -organer, fra medlemslandenes regeringer eller fra nogen anden side. Tilsvarende har fællesskabsinstitutioner og -organer samt medlemslandenes regeringer forpligtet sig til ikke at søge at øve indflydelse på, hvordan medlemmerne af ECBs og de nationale centralbankers besluttende organer udfører deres opgaver.

Personlig uafhængighed

Statuten for ESCB og ECB giver cheferne for de nationale centralbanker og direktionsmedlemmerne sikkerhed i ansættelsen. Det vil sige:

- at centralbankcheferne er sikret en embedsperiode på mindst fem år
- at embedsperioden for medlemmer af ECBs direktion er otte år, og at mandatet ikke kan fornyes
- at afskedigelse kun kan ske, hvis direktionsmedlemmet ikke kan udføre sine pligter eller begår en alvorlig forseelse. Eventuelle tvister i denne forbindelse vil blive afgjort af De **Europæiske Fællesskabers Domstol** .

Funktionel uafhængighed

Eurosystemet er også uafhængigt i sin funktion. ECB og de nationale centralbanker har alle de instrumenter og kompetencer til rådighed, der er nødvendige for at føre en effektiv pengepolitik, og de kan selv beslutte, hvordan og hvornår disse skal anvendes.

Eurosystemet må ikke yde lån til fællesskabsorganer eller nationale offentlige myndigheder. Det er medvirkende til yderligere at øge Eurosystemets uafhængighed, idet det er beskyttet mod enhver påvirkning fra offentlige myndigheder. **Styrelsesrådet** kan endvidere vedtage bindende forordninger i det omfang, det er nødvendigt for at udføre ESCBs opgaver, samt i visse andre tilfælde, der er fastsat af **EU-Rådet** i særlige retsakter.

Nationale Bank van België / Banque Nationale de Belgique

Deutsche Bundesbank

Central Bank and Financial Services Authority of Ireland

Bank of Greece

Banco de España

Banque de France

Banca d'Italia

Central Bank of Cyprus

Banque centrale du Luxembourg

Bank Ċentrali ta' Malta / Central Bank of Malta

De Nederlandsche Bank

Oesterreichische Nationalbank

Banco de Portugal

Banka Slovenije

Národná banka Slovenska

Suomen Pankki / Finlands Bank

OPBYGNING OG OPGAVER

2.5 DE NATIONALE CENTRALBANKER

De nationale centralbanker i Eurosystemet har hver især status som juridisk person (i henhold til deres respektive nationale lovgivning). Deres status er altså forskellig fra ECBs. Samtidig er de en væsentlig bestanddel af Eurosystemet, som er ansvarlig for at fastholde **prisstabilitet** i euroområdet, og de udfører Eurosystemets opgaver i henhold til ECBs retningslinjer og instrukser.

De nationale centralbanker udfører pengepolitiske operationer

De nationale centralbanker er med til at føre den fælles pengepolitik i euroområdet. De udfører pengepolitiske operationer, fx ved at stille centralbankpenge til rådighed for **kreditinstitutterne**, og de sikrer, at kontantfrie, indenlandske og grænseoverskridende betalinger kan afvikles. Desuden foretager de valuta-reservestyringsoperationer både for egen regning og som befuldmægtigede for ECB.

Desuden er de nationale centralbanker hovedansvarlige for at indsamle nationale statistiske data og for at udstede og håndtere eurosedler i deres respektive lande. De nationale centralbanker udfører også opgaver, der ligger uden for statutens bestemmelser, i det omfang Styrelsesrådet ikke anser dem for at være uforenelige med Eurosystemets mål og opgaver.

De nationale centralbanker kan tildeles andre opgaver i henhold til deres nationale lovgivninger, hvis disse ikke har tilknytning til de pengepolitiske opgaver. Nogle af de nationale centralbanker har således banktilsynsopgaver og/eller fungerer som regeringens primære bankforbindelse.

Styrelsesrådet mødes hver anden torsdag

2.6 ECBs BESLUTTENDE ORGANER

ECBs styrelsesråd består af medlemmerne af ECBs direktion og cheferne for de nationale centralbanker i eurolandene. I henhold til statuten for ESCB skal der afholdes møde i Styrelsesrådet mindst 10 gange om året. Styrelsesrådet bestemmer selv sin mødekalender på grundlag af et forslag fremsat af Direktionen. Møderne kan også afholdes som telekonference, med mindre tre eller flere centralbankchefer gør indsigelse. For tiden mødes Styrelsesrådet to

☰ Se Ordliste

gange om måneden, som regel den første og tredje torsdag i måneden. Pengepolitiske spørgsmål drøftes normalt kun på det første møde i måneden.

Formanden for **EU-Rådet** og et medlem af **Europa-Kommissionen** kan deltage i møderne. Det er dog kun medlemmerne af **Styrelsesrådet** , der har stemmeret. Styrelsesrådets medlemmer har hver én stemme, og med undtagelse af beslutninger om ECBs finansielle anliggender træffer Styrelsesrådet sine beslutninger med simpelt flertal. I tilfælde af stemmelighed er formandens stemme afgørende. Hvad angår ECBs finansielle anliggender – fx kapitalandelene i ECB, overførsel af valutareserver eller fordeling af monetære indtægter – vægtes stemmerne i henhold til de nationale centralbankers kapitalandele i ECB.

Traktaten om Den Europæiske Union og statuten for ESCB og ECB bemyndiger Styrelsesrådet til at træffe de strategisk vigtigste beslutninger for **Eurosystemet** .

Styrelsesrådets hovedansvarsområder er:

- at formulere pengepolitikken i euroområdet, dvs. at beslutte, hvilket niveau ECBs officielle renter skal befinde sig på
- at fastsætte de retningslinjer og træffe de beslutninger, der er nødvendige, for at Eurosystemet kan udføre sine opgaver.

Når Styrelsesrådet træffer pengepolitiske beslutninger og beslutninger om Eurosystemet øvrige opgaver, tages udviklingen i euroområdet som helhed i betragtning.

Direktionen består af ECBs formand og næstformand samt fire menige medlemmer. De udpeges blandt personer, som er værdige i almindeligt omdømme, og som har professionel erfaring i monetære forhold eller bankvæsen. Medlemmerne af Direktionen udnævnes efter fælles overenskomst mellem euroområdets regeringer på stats- og regeringschefsniveau efter indstilling fra **EU-Rådet** og efter høring af **Europa-Parlamentet** og ECBs styrelsesråd. Direktionen mødes normalt hver tirsdag.

Fokus på euroområdet

Direktionen mødes hver tirsdag

OPBYGNING OG OPGAVER

ECBs formand – eller i hans fravær ECBs næstformand – leder møderne i Styrelsesrådet, Direktionen og Det Generelle Råd. Formanden bliver inviteret til møderne i **Eurogruppen** , der er en uformel gruppe bestående af eurolandenes økonomi- og finansministre, og han kan deltage i EU-Rådets møder, når der behandles emner med relation til Eurosystemet mål og opgaver.

Direktionens primære ansvarsområder er følgende:

- at forberede møderne i Styrelsesrådet
- at gennemføre pengepolitikken i euroområdet i overensstemmelse med de retningslinjer og beslutninger, der vedtages af Styrelsesrådet, idet den videregiver de nødvendige instrukser til de nationale centralbanker i euroområdet
- at stå for ECBs daglige drift
- at udøve visse beføjelser, herunder også lovgivningsmæssige beføjelser, som Styrelsesrådet har overdraget til Direktionen.

Det Generelle Råd mødes fire gange om året

Det Generelle Råd består af ECBs formand og næstformand samt cheferne for de nationale centralbanker i alle EU-lande. De øvrige medlemmer af Direktionen, formanden for EU-Rådet og et medlem af **Europa-Kommissionen** kan deltage i møderne i Det Generelle Råd, men de har ingen stemmeret. Der kan indkaldes til møde i Det Generelle Råd, når som helst formanden finder det nødvendigt, eller på anmodning af mindst tre af Det Generelle Råds medlemmer. Det Generelle Råd mødes sædvanligvis i Frankfurt en gang hver tredje måned.

Det Generelle Råd har ikke noget ansvar for de pengepolitiske beslutninger i euroområdet. Det har overtaget opgaver fra EMI, som ECB skal udføre i tredje fase af ØMU, så længe der er EU-lande, som ikke har indført euroen. Det vil sige, at Det Generelle Råd primært er ansvarligt for at aflægge beretning om fremskridt på konvergensområdet i de EU-lande, som endnu ikke har indført euroen, og for at rådgive om de forberedelser, der er nødvendige for at indføre euroen som valuta. Det Generelle Råd bidrager til ESCBs rådgivende opgaver og indsamling af statistiske oplysninger.

2.7 ESCB-KOMITEERNE

ESCB-komiteerne understøtter ECBs besluttende organer i deres arbejde. Komiteerne spiller også en vigtig rolle i samarbejdet inden for ESCB, og de har deltagelse af eksperter fra såvel ECB og de nationale centralbanker i **Eurosystemet** som fra andre kompetente organer (fx de nationale tilsynsmyndigheder for Banktilsynskomiteens vedkommende). De nationale centralbanker i de EU-lande, der ikke deltager i eurosamarbejdet, har udnævnt eksperter, der kan deltage i ESCB-komiteernes møder, når en komite behandler spørgsmål, der falder ind under Det Generelle Råds kompetenceområde. Komiteernes mandat er fastlagt af **Styrelsesrådet** , som komiteerne i øvrigt rapporterer til via **Direktionen** .

Ekspertkomiteer bistår de besluttende organer

På nuværende tidspunkt er der følgende komiteer: Banktilsynskomiteen, Betalingsformidlingskomiteen, Den Juridiske Komite, Den Pengepolitiske Komite, Eurosystemets IT-styringskomite, IT-Komiteen, Komiteen for Eurosystem-/ESCB-Kommunikation, Komiteen for Internationale Relationer, Komiteen for Interne Revisorer, Komiteen vedrørende Omkostningsmetodologi, Markedsoperationskomiteen, Regnskabskomiteen, Seddelkomiteen og Statistikkomiteen.

I 1998 nedsatte Styrelsesrådet også Budgetkomiteen, der består af medlemmer fra ECB og de nationale centralbanker i Eurosystemet. Budgetkomiteen bistår Styrelsesrådet i spørgsmål vedrørende ECBs budget.

Endelig blev Personalechefkredsen, hvis deltagere kommer fra hele ESCB, oprettet i 2005. Personalechefkredsen har til formål at fremme samarbejde og team spirit blandt centralbankerne i Eurosystemet/ESCB på personaleforvaltningsområdet.

PENGEPOLITIK

3.1 PRISSTABILITET

Eurosystemets hovedmål er at fastholde **prisstabilitet**. I det omfang det er foreneligt med målsætningen om prisstabilitet, skal Eurosystemet endvidere understøtte Fællesskabets generelle økonomiske politikker.

Prisstabilitet har første prioritet

Af artikel 2 i **traktaten** om Den Europæiske Union fremgår det, at EU skal sigte mod at fremme "økonomiske og sociale fremskridt og et højt beskæftigelsesniveau og mod at opnå en afbalanceret og bæredygtig udvikling". Eurosystemets bidrag til at nå disse mål er at fastholde et stabilt priseniveau. Eurosystemet skal desuden tage hensyn til disse mål i sine bestræbelser på at opnå prisstabilitet. Hvis målene er modstridende, skal målsætningen om at fastholde prisstabilitet altid prioriteres højest af ECB.

Eurosystemet handler i overensstemmelse med princippet om en åben markedsøkonomi med fri konkurrence, hvilket fremmer en effektiv anvendelse af resurserne.

3.2 ECBs PENGEPOLITISKE STRATEGI

For at opnå prisstabilitet påvirker ECB forholdene på pengemarkedet og dermed det korte renteniveau.

ECB har vedtaget en strategi, der skal sikre, at de pengepolitiske beslutninger træffes på en konsekvent og systematisk måde. Konsekvens er med til at stabilisere inflationsforventningerne og styrker ECBs troværdighed.

En vigtig del af **Styrelsesrådets** pengepolitiske strategi er den kvantitative definition af prisstabilitet som en år-til-år stigning på under 2 pct. i det **harmoniserede forbrugerprisindeks (HICP)** for euroområdet. Da målsætningen er at fastholde et stabilt priseniveau på mellemlangt sigt, er der behov for en fremadskuende pengepolitik.

Vejen til økonomisk og monetær union

Opbygning og opgaver

Pengepolitik

3.1 Prisstabilitet

3.2 ECBs pengepolitiske strategi

3.3 Pengepolitiske instrumenter

3.4 Kommunikation

3.5 Monetær og finansiel statistik

Target2

Eurosedler og -mønter

Banktilsyn

I bestræbelserne på at opnå prisstabilitet sigter ECB mod at fastholde inflationstakten under, men tæt på 2 pct. på mellemlangt sigt. Dette er en understregning af den forpligtelse, som ECB har til at sørge for, at der er en tilstrækkelig sikkerhedsmargin til at værne mod risikoen for **deflation** .

Pengepolitikken skal være fremadskuende, eftersom **transmissionsmekanismen** (se næste afsnit) indebærer betydelige tidsforskydninger. Pengepolitikken skal endvidere forankre inflationsforventningerne og bidrage til at mindske udsving i den økonomiske aktivitet.

Fremadskuende pengepolitik

Ud over definitionen af prisstabilitet består den pengepolitiske strategi af en omfattende vurdering af de faktorer, der kan udgøre en risiko for prisstabiliteten. Vurderingen bygger på en økonomisk og en monetær analyse. Forud for enhver pengepolitisk beslutning bliver der foretaget et grundigt krydstjek af de oplysninger, der fremkommer fra de to analyser.

3.3 PENGEPOLITISKE INSTRUMENTER

Centralbankens likviditetsstyring og styring af den korte rente sætter den pengepolitiske transmissionsmekanisme i gang.

Pengemarkedet, som er en del af det finansielle marked, spiller en helt afgørende rolle i transmissionen af de pengepolitiske beslutninger. Det er nemlig her, effekten af de pengepolitiske beslutninger indtræder først. Et dybt og integreret pengemarked er meget vigtigt for at kunne føre en effektiv pengepolitik, da det sikrer, at likviditeten fra centralbanken fordeles ligeligt, og der opnås et homogent renteniveau for den korte rente i hele euroområdet. Denne forudsætning blev opfyldt straks efter begyndelsen af Den Økonomiske og Monetære Unions tredje fase, hvor det lykkedes at integrere de nationale pengemarkeder, så de blev til et effektivt pengemarked for euroområdet.

Pengemarkedet påvirkes først

Eurosystemet benytter sig af en række pengepolitiske instrumenter til at styre den korte rente; nemlig markedsoperationer, stående faciliteter og reservekrav.

PENGEPOLITIK

Markedsoperationerne kan opdeles i:

- **Primære markedsoperationer** , der gennemføres som ugentlige likviditetstilførende auktioner med en løbetid på 7 dage.
- Langfristede markedsoperationer, dvs. likviditetstilførende transaktioner, der gennemføres månedligt og har en løbetid på tre måneder.
- Finjusterende markedsoperationer, som kan gennemføres efter behov for at kontrollere likviditetsforholdene på markedet og styre renten. Deres formål er primært at udjævne den virkning, som en uventet, manglende balance i likviditetsforholdene kan have på renten.
- Strukturelle markedsoperationer kan udføres af Eurosystemet i form af tilbageførselsforretninger og egentlige købs- eller salgsforretninger samt ved at udstede gældsbeviser.

Stående faciliteter Eurosystemet tilbyder også to stående faciliteter, som fastsætter grænser for dag-til-dag markedsrenten ved at tilføre og opsuge likviditet:

- Den marginale udlånsfacilitet, som gør det muligt for **kreditinstitutterne** at opnå likviditet på dag-til-dag basis fra de nationale centralbanker mod sikkerhed i belånbare aktiver.
- **Indlånsfaciliteten** , som kreditinstitutterne kan benytte til at foretage indskud på dag-til-dag basis i de nationale centralbanker i Eurosystemet.

Reservekrav Endelig pålægger Eurosystemet kreditinstitutterne at have en vis mindstereservebeholdning på konti i de nationale centralbanker (det såkaldte reservekrav). De enkelte kreditinstitutter skal i gennemsnit – opgjort over en reservekravsperiode på omkring en måned – deponere en vis procentdel af nogle af deres kunders indskud (samt visse andre udvalgte passiver) på en foliokonto i den nationale centralbank. Eurosystemet forrenter indskuddet på disse konti med en kortfristet rentesats. Reservekravene har til formål at stabilisere pengemarkedsrenten og at skabe (eller øge) banksektorens strukturelle likviditetsunderskud over for Eurosystemet.

3.4 KOMMUNIKATION

Det er meget vigtigt for en centralbank at kommunikere effektivt med omverdenen. Kommunikation er med til at gøre pengepolitikken mere effektiv og troværdig. For at offentligheden bedre kan forstå pengepolitikken og centralbankens øvrige aktiviteter, er det nødvendigt, at ECB er åben og gennemsigtig. Det er hovedprincippet bag Eurosystemets eksterne kommunikation, som bygger på et tæt samarbejde mellem ECB og de nationale centralbanker.

ECB og de nationale centralbanker benytter sig af mange forskellige redskaber i forsøget på at gøre kommunikationen mere effektiv. De vigtigste er:

- pressekonferencer efter Styrelsesrådets første møde i måneden
- udgivelse af en månedsoversigt, som indeholder en detaljeret beskrivelse af den økonomiske udvikling i euroområdet samt artikler om emner med relevans for ECBs aktiviteter
- offentlige høringer af ECBs formand og de øvrige medlemmer af ECBs **direktion** i **Europa-Parlamentet**
- taler af og interviews med medlemmer af ECBs besluttende organer
- pressemeddelelser, hvori der redegøres for Styrelsesrådets beslutninger og synspunkter
- ECBs og de nationale centralbankers websteder, som giver adgang til alt offentliggjort materiale, herunder også en meget stor samling af statistiske data
- working papers, der indeholder resultater af forskningsarbejde i ECB
- occasional papers om emner af interesse for ECB.

PENGEPOLITIK

3.5 MONETÆR OG FINANSIEL STATISTIK

ECB udarbejder og offentliggør finansiell og monetær statistik i tæt samarbejde med de nationale centralbanker. De statistiske oplysninger understøtter pengepolitikken i euroområdet og ECBs beslutningstagning.

ECB udarbejder aggregater for euroområdet

De nationale centralbanker (og i visse tilfælde andre nationale myndigheder) indsamler data fra finansielle institutioner og andre kilder i deres respektive lande og beregner nationale aggregater, som sendes videre til ECB. Derefter beregner ECB aggregater for euroområdet.

ECBs retsgrundlag for at udvikle, indsamle, udarbejde og udgive statistikker findes i statuten for Det Europæiske System af Centralbanker og Den **Europæiske Centralbank** , som er knyttet som bilag til traktaten. Samtidig med at ECB sikrer, at de statistiske krav bliver opfyldt, tilstræbes det at mindske den byrde, som de statistiske indberetningskrav lægger på finansielle institutioner og andre rapporteringsenheder.

ECB og **Europa-Kommissionen** (nærmere bestemt Eurostat – De Europæiske Fællesskabers Statistiske Kontor) er fælles om ansvaret for EU-statistikkerne. ECB er hovedansvarlig eller medansvarlig for de af euroområdet statistikker, der vedrører monetære forhold, finansielle institutioner og finansielle markeder, statistik, der viser stillingen over for udlandet (herunder også betalingsbalancen), finansielle konti og udviklingen af ikke-finansielle kvartalsregnskaber efter institutionelle sektorer (husholdninger, virksomheder og staten). De to institutioner er også fælles om ansvaret for den statistiske infrastruktur på europæisk plan (herunder sæsonkorrektur, udarbejdelse af kvalitetsmæssige retningslinjer og standarder for datatransmission). ESCBs statistikker udarbejdes så vidt muligt i overensstemmelse med internationale standarder.

TARGET2

Bruttoafvikling i realtid af
betalinger i euro

4. TARGET2

Target2 (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer) er afløste første generation af Target-systemet, der blev sat i drift i januar 1999, da euroen blev en realitet.

Som det var tilfældet med forgængeren for Target2, bruges systemet til at afvikle centralbankoperationer, store interbankoverførsler i euro og andre eurobetalinger. Også i Target2 foregår afviklingen i realtid og i centralbankpenge, og den er umiddelbart endelig. I modsætning til første generation af systemet, hvor alle betalinger blev håndteret decentralt af de nationale centralbanker, anvender Target2 en fælles platform, der er uafhængig af de nationale centralbankers mellemkomst. Den fælles platform muliggør en forbedret og harmoniseret service, som grundet stordriftsfordele fører til lavere gebyrer og bedre omkostningseffektivitet. Der findes ingen øvre eller nedre grænse for værdien af Target2-betalinger.

1 Vejen til økonomisk og monetær union

2 Opbygning og opgaver

3 Pengepolitik

4 Target2

5 Eurosedler og -mønter

6 Banktilsyn

Når markedsdeltagerne anvender Target2 til alle store betalinger, især betalinger i forbindelse med interbankoperationer, får de betalingservice af høj kvalitet. De yder samtidig et væsentligt bidrag til nedbringelsen af systemisk risiko inden for EU, dvs. risikoen for "smitte" til andre områder på grund af det høje antal og værdien af disse interbankoperationer.

En anden udvikling på dette område er lanceringen i 2008 af det fælles eurobetalingsområde eller SEPA (Single Euro Payments Area). Inden for SEPA bliver alle ikke-kontante betalinger i euro behandlet som indenlandske betalinger, og der vil ikke længere være forskel på indenlandske og grænseoverskridende betalinger. Target2 vil sammen med SEPA forandre betalingsmarkedet i euroområdet og gøre det mere dynamisk og omkostningseffektivt.

EUROSEDLER OG -MØNTER

5.1 SEDLER

Eurosedlerne blev sat i omløb 1. januar 2002. Seddelserien består af syv sedler med forskellig pålydende værdi og størrelse: 5 €, 10 €, 20 €, 50 €, 100 €, 200 € og 500 €. Jo højere værdi, jo større er sedlen.

På eurosedlerne er syv arkitektoniske stilarter fra Europas kulturhistorie afbildet: klassisk, romansk og gotisk stil, renæssance, barok og rokoko, jern- og glasarkitektur samt moderne arkitektur fra det 20. århundrede. De overordnede arkitektoniske elementer er vinduer, portaler og broer. Der er ikke tale om eksisterende bygninger eller monumenter.

Vinduerne og portalerne på sedlernes forside symboliserer EUs åbenhed og samarbejdsånd. På sedlernes bagside er der afbildet en bro. Broerne skal ses som en metafor for kommunikationen mellem landene i Europa og mellem Europa og resten af verden.

I eurosedlernes design er der indarbejdet en række sikkerhedselementer (vandmærke, hologram, sikkerhedstråd, et tal med farveskift osv.), som skal beskytte dem mod forfalskning og gøre det muligt for folk at genkende ægte eurosedler. Der er også indarbejdet særlige designelementer – fx relieftryk og store tal – til hjælp for blinde og svagsynede.

Eurosedlerne er underkastet en streng kvalitetskontrol for at sikre, at de er identiske, både hvad angår kvalitet og udseende. De har ingen individuelle nationale motiver.

Planlægningen af en ny serie af eurosedler er i gang. Den nye seddelserie får nogle nye sikkerhedselementer, men vil ellers blive en fortsættelse af den aktuelle serie. Antallet af forskellige sedler og disses pålydende værdi bliver således det samme – fra 5 € til 500 € – og da de bliver udarbejdet på grundlag af det nuværende design, vil de nye eurosedler umiddelbart kunne genkendes.

1 Vejen til økonomisk og monetær union

2 Opbygning og opgaver

3 Pengepolitik

4 Target2

5 Eurosedler og -mønter 5.1 Sedler
5.2 Mønter

6 Banktilsyn

5.2 MØNTER

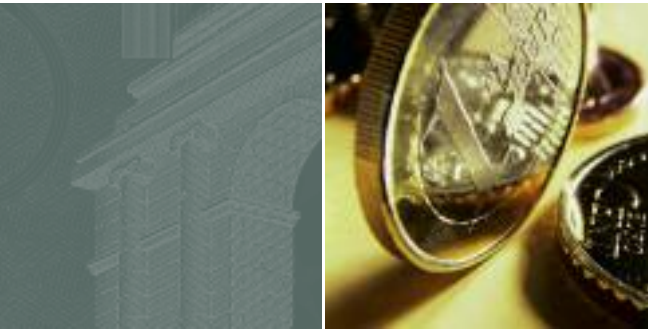
En euro er lig med 100 cent. Møntserien består af otte mønter: 1, 2, 5, 10, 20 og 50 cent, 1 € og 2 €. Motivet på den ene side af mønterne er fælles for alle eurolande, mens det på den anden side viser et nationalt motiv. Alle euromønter kan selvfølgelig anvendes i alle eurolande, uanset hvilken national side de har.

De otte mønter har alle forskellig størrelse, vægt, materiale, farve og tykkelse. En række nyskabende elementer skal hjælpe brugerne – og især blinde og svagsynede – til bedre at skelne de forskellige mønter og deres pålydende værdi fra hinanden. Fx har euromønter, der værdimæssigt følger hinanden, ikke samme rand. Ved hjælp af et udførligt kvalitetsstyringssystem sikres det, at alle euromønter kan anvendes over hele euroområdet, og at de opfylder de nødvendige standarder for at kunne bruges i salgsautomater.

De store euromønter (1 € og 2 €) fremstilles med særlig omhu for at beskytte dem mod forfalskning. Mønternes avancerede, tofarvede design samt skriften, der er præget på 2-euromøntens rand, gør dem vanskelige at forfalske.

BANKTILSYN

6. BANKTILSYN

Det direkte ansvar for banktilsyn og finansiell stabilitet ligger fortsatt hos de kompetente myndigheter i de enkelte EU-lande, men **traktaten** ^[1] har pålagt ESCB at "bidrage til en smidig gennemførelse af de kompetente myndigheters politikker vedrørende tilsyn med **kreditinstitutter** ^[2] og det finansielle systems stabilitet".

Denne opgave udføres hovedsagelig på tre måder:

Overvågning af finansiell stabilitet

For det første overvåger og vurderer ESCB den finansielle stabilitet på euroområdet-/EU-plan. ESCB supplerer og understøtter hermed det arbejde, som de nationale centralbanker og tilsynsmyndighederne udfører nationalt for at sikre finansiell stabilitet i deres respektive lande.

1 Vejen til økonomisk og monetær union

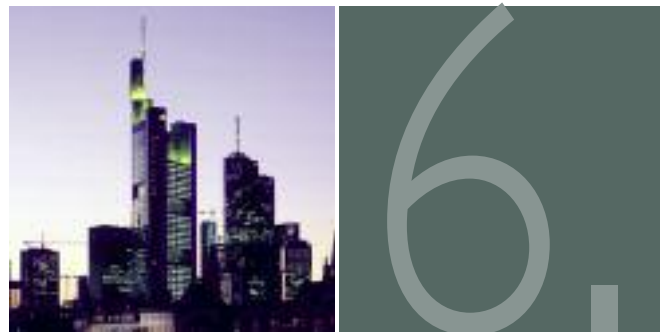
2 Opbygning og opgaver

3 Pengepolitik

4 Target2

5 Eurosedler og -mønter

6 Banktilsyn

For det andet rådgiver ESCB om udformningen og gennemgangen af de tilsyns- og lovmæssige bestemmelser, som de finansielle institutioner skal overholde. En stor del af denne rådgivning foregår via ECBs deltagelse i de relevante internationale og europæiske tilsyns- og lovgivende organer, fx Baselkomiteen for banktilsyn, Det Europæiske Bankudvalg og Det Europæiske Banktilsynsudvalg.

For det tredje søger ECB at fremme samarbejdet mellem centralbankerne og tilsynsmyndighederne på områder af fælles interesse (fx overvågning af betalingssystemer og håndtering af finansielle kriser).

Disse aktiviteter udføres i samarbejde med Banktilsynskomiteen (en af de ESCB-komiteer, der nævnes i afsnit 2.7). I komiteen deltager eksperter fra centralbankerne og tilsynsmyndighederne i EU.

ORDLISTE

Aktiemarked: Markedet for aktier i børsnoterede virksomheder. Aktier betragtes normalt som værende mere risikobetonede investeringer end obligationer, eftersom aktieejere kan være berettigede til at få udbetalt udbytte fra de udstedende virksomheder, hvorimod obligationsindehavere er berettigede til en rentebetaling, der ikke afhænger af virksomhedens overskud.

Amsterdam-traktaten, der blev underskrevet i Amsterdam 2. oktober 1997 og trådte i kraft 1. maj 1999, og Nice-traktaten, der blev underskrevet 26. februar 2001 og trådte i kraft 1. februar 2003, ændrede både traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab og traktaten om Den Europæiske Union.

Bruttonationalprodukt (BNP): Et mål for økonomisk aktivitet. BNP svarer til værdien af alle varer og tjenesteydelser produceret inden for en økonomi i en given periode.

Centralbank: En institution, som – gennem en retsakt – har fået overdraget ansvaret for pengepolitikken i et bestemt område.

Deflation: En proces, hvor der gennem længere tid sker et vedvarende fald i det generelle prisniveau.

Delors-komiteen: I juni 1988 udnævnte Det Europæiske Råd en komite med Jacques Delors, den daværende formand for Europa-Kommissionen, som formand. Komiteen skulle undersøge og fremkomme med forslag til konkrete faser, der skulle føre til en økonomisk og monetær union. Ud over EFs daværende centralbankchefer bestod komiteen af Alexandre Lamfalussy, daværende generaldirektør for Den Internationale Betalingsbank (BIS), Niels Thygesen, professor i økonomi, Danmark, og Miguel Boyer, daværende chef for Banco Exterior de España. Komiteens arbejde udmundede i Delors-rapporten, der indeholdt et forslag om en overgang til en økonomisk og monetær union i tre faser.

Direktionen: Et af ECBs besluttende organer. Direktionen består af ECBs formand, næstformand og fire menige medlemmer, der udnævnes efter fælles overenskomst mellem stats- og regeringscheferne i de EU-lande, som har indført euroen.

Dispensation: Ifølge EU-traktatens artikel 122 er "medlemsstater med dispensation" lig med de lande, som forbereder sig på at indføre, men som endnu ikke har indført euroen. For tiden har ni medlemslande dispensation

(Sverige og otte af de nye EU-lande). De rettigheder og forpligtelser, der gælder i forbindelse med indførelsen af euroen som fælles valuta, gælder ikke for disse lande. Situationen er anderledes for Danmarks og Storbritanniens vedkommende, idet de to lande er fritaget for deltagelse i tredje fase af Den Økonomiske og Monetære Union.

Ecofin: Se EU-Rådet.

ERM2: Udgør rammen for valutasamarbejdet mellem eurolandene og EU-landene uden for euroområdet. Deltagelse i ERM2 er frivillig, men medlemslande med dispensation forventes at deltage, så der kan fastsættes en centralkurs for deres valuta i forhold til euroen og aftales et udsvingsbånd omkring centralkursen. Standardudsvingsbåndet er ± 15 pct. For medlemslande med en meget høj grad af konvergens med euroområdet kan der dog fastsættes et snævrere udsvingsbånd, hvis det pågældende medlemsland ønsker det.

Eurogruppen: Et uformelt forum for eurolandenes økonomi- og finansministre. Ministrene drøfter spørgsmål i tilknytning til det fælles ansvar, de har for euroen. Europa-Kommissionen og ECB er velkomne til at deltage i møderne. Eurogruppen mødes som regel umiddelbart inden et Ecofin-møde.

Europa-Kommissionen: En af de fem EU-institutioner. Den blev oprettet i 1967 af de tre Europæiske Fællesskaber. Kommissionen fremsætter forslag til ny EU-lovgivning, som den fremlægger for Europa-Parlamentet og Rådet. Kommissionen sikrer, at EU-beslutningerne bliver gennemført efter hensigten, og fører kontrol med anvendelsen af EUs midler. Den holder også øje med, at EU-traktaterne og fællesskabslovgivningen overholdes. Som traktaternes vogter sikrer Kommissionen sammen med EF-Domstolen, at den lovgivning, som gælder for alle EU-lande, bliver gennemført efter hensigten. Kommissionen består på nuværende tidspunkt af en formand og 26 kommissærer. Dens generaldirektorer er ansvarlige for at gennemføre de fælles politikker og stå for den daglige administration på et bestemt område. Den repræsenterer EUs almene interesser og er uafhængig i forhold til medlemslandene. Kommissionen udnævnes for en femårig periode, men kan afsættes af Europa-Parlamentet.

Europa-Parlamentet: EU-institution med 785 direkte valgte repræsentanter for borgerne i EU-landene. Parlamentet har primært høringsmæssige beføjelser, men det har dog også budgetbeføjelser, idet EU-Rådet og Europa-Parlamentet hvert år skal vedtage EUs budget. Parlamentet er medlovgiver sammen med

EU-Rådet, når der skal vedtages fællesskabsret, og udøver kontrol med Europa-Kommissionen.

Europæiske Centralbank (ECB), Den: ECB begyndte sin virksomhed 1. juni 1998 og har hjemsted i Frankfurt am Main. ECB udformer og gennemfører pengepolitikken i samarbejde med de nationale centralbanker i de lande, der deltager i eurosamarbejdet.

Europæiske Fællesskabers Domstol (EF-domstolen), De: Institution, der har til opgave at værne om lov og ret gennem sin fortolkning og anvendelse af de traktater og retsforskrifter, der er fastlagt af EU-institutionerne.

Europæiske Kul- og Stålfællesskab (EKSF), Det: EKSF er et af De Europæiske Fællesskaber. Det blev oprettet i 1951 i Paris og førte til etableringen af et fælles marked for kul og stål i de seks stiftende medlemslande: Belgien, Tyskland, Frankrig, Italien, Luxembourg og Holland.

Europæiske Monetære Institut (EMI), Det: Et EU-organ, der havde ansvaret for at forberede den sidste fase af Den Økonomiske og Monetære Union. EMI blev oprettet pr. 1. januar 1994 og blev afløst af ECB 1. juni 1998.

Europæiske Monetære System (EMS), Det: Før euroens indførelse var en række EU-landes valutaer knyttet til hinanden i EMSen, som eksisterede fra 1979 til 1999. Systemet havde tre hovedkomponenter: Den europæiske valutaenhed ECU, som var en kurv af medlemslandenes valutaer, valutakurs- og interventionsmekanismen, som gav hver valuta en centralkurs over for ECU (bilateral valutakurs), og kredittmekanismen, som gav centralbankerne mulighed for at intervenere, hvis de bilaterale valutakurser oversteg en vis grænseværdi. Den 1. januar 1999 blev EMSen erstattet af ERM2.

Europæiske Råd, Det: Har til opgave at tilføre Unionen den drivkraft, der er nødvendig for dens udvikling, og fastlægge de generelle politiske retningslinjer. Det Europæiske Råd består af EU-landenes stats- og regeringschefer og Europa-Kommissionens formand (se også EU-Rådet).

Europæiske System af Centralbanker (ESCB), Det: Består af Den Europæiske Centralbank og alle de nationale centralbanker i EU.

Europæiske Økonomiske Fællesskab (EØF), Det: EØF, som blev oprettet i 1957 i henhold til Rom-traktaten, var et skridt i retning mod økonomisk integration, hvilket vil sige fri bevægelighed for personer, varer, kapital og tjenesteydelser mellem EU-landene.

Eurosystemet: Består af Den Europæiske Centralbank og de nationale centralbanker eurolandene. Eurosystemet udformer og gennemfører euroområdet pengepolitik.

EU-Rådet (Ministerrådet): En institution i Det Europæiske Fællesskab, der består af repræsentanter for medlemslandenes regeringer – som regel de ministre, som er ansvarlige for de emner, der drøftes (derfor kaldes det ofte Ministerrådet). Når EU-Rådet er sammensat af økonomi- og finansministrene, kaldes det også Ecofin-rådet. Når der skal træffes særligt vigtige afgørelser, kan EU-Rådet også være sammensat af stats- og regeringscheferne. Rådet må ikke forveksles med Det Europæiske Råd, hvor stats- og regeringscheferne også mødes, men som har til opgave at tilføre Unionen den drivkraft, der er nødvendig for dens udvikling, og at fastlægge de generelle politiske retningslinjer.

Generelle Råd, Det: Et af ECBs besluttede organer. Det består af ECBs formand og næstformand samt cheferne for de nationale centralbanker i alle EU-lande.

Harmoniseret forbrugerprisindeks (HICP): Pristal, som anvendes af Styrelsesrådet til at vurdere prisstabiliteten i euroområdet. HICP udregnes og offentliggøres af Eurostat, De Europæiske Fællesskabs Statistiske Kontor.

Indlånsfaciliteten: En stående facilitet i Eurosystemet, som modparter kan anvende til indlån på anfordring i en national centralbank, som forrentes til en på forhånd fastsat rente.

Inflation: En vedvarende stigning i det generelle prisniveau, som fører til et vedvarende fald i pengenes købekraft. Inflation udtrykkes som regel som en årlig procentvis ændring i et forbrugerprisindeks som fx HICP.

Interbankpengemarked: Markedet for kortfristede lån mellem pengeinstitutter. Der er som regel tale om handel med kapital med en løbetid på mellem én dag (dag-til-dag eller endda under en dag) og ét år.

Konvergenskriterier: Før et EU-land kan indføre euroen, skal det opfylde fire kriterier. Det skal have et stabilt prisniveau, sunde offentlige finanser (et begrænset underskud i forhold til BNP og en begrænset offentlig gæld i forhold til BNP), en stabil valutakurs samt lave og stabile lange renter.

Kreditinstitut: Banker og sparekasser er de mest almindelige former for kreditinstitutter. Ifølge direktiv 2000/12/EF er et kreditinstitut i) et

foretagende, hvis virksomhed består i fra offentligheden at modtage indlån eller andre midler, der skal tilbagebetales, samt i at yde lån for egen regning, eller ii) et foretagende og enhver anden juridisk person, der udsteder betalingsmidler i form af elektroniske penge, bortset fra kreditinstitutter som defineret under i). "Elektroniske penge" er en pengeværdi som er repræsenteret ved et krav på udstederen, der er: a) lagret på et elektronisk medium; b) udstedt efter modtagelse af midler, der ikke kan beløbe sig til mindre end den udstedte pengeværdi; c) anerkendt som betalingsmiddel af andre foretagender end udstederen.

Købekraftsparitet (PPP): Købekraftspariteten er den valutaomregningskurs, som ligestiller de forskellige valutaers købekraft ved at eliminere prisforskellene mellem landene. Udtrykt helt enkelt viser købekraftspariteten forholdet mellem priser – i national valuta – på den samme vare eller tjenesteydelse i forskellige lande.

Københavnskriterier (optagelseskrav): Lande, som ønsker optagelse i EU, skal opfylde en række kriterier: politiske kriterier (stabile institutioner, der sikrer demokrati, retssikkerhed, menneskerettigheder og respekt for mindretal), økonomiske kriterier (en velfungerende markedsøkonomi) og overtagelse af fællesskabsretten. Kriterierne blev fastsat på Det Europæiske Råds møde i København i juni 1993 og bekræftet på Det Europæiske Råds møde i Madrid i december 1995.

Lissabontraktaten blev underskrevet 13. december 2007, men træder først i kraft, når den er blevet ratificeret i alle medlemslande. Den ændrer både traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab og traktaten om Den Europæiske Union. Disse to traktater vil også fremover udgøre det grundlag, EU fungerer på. Lissabontraktaten forenkler opbygningen af EU, der aktuelt består af tre "søjler"; nemlig Fællesskabet, den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik og retlige og indre anliggender. I den nye traktat findes der ingen søjler længere, og Fællesskabet erstattes af Unionen, der får status som juridisk person. Traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab får nyt navn, og hedder herefter traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.

Marginale udlånsfacilitet, den: En stående facilitet i Eurosystemet, som modparterne kan anvende til at opnå dag-til-dag kredit fra en national centralbank til en på forhånd fastsat rentesats mod belånbare aktiver.

Minimumsbudrente: Den laveste budrente ved Eurosystemets primære markedsoperationer. Den fastsættes af Styrelsesrådet – som regel på det første møde i måneden.

Obligationsmarked: Virksomheder og stater udsteder obligationer for at skaffe kapital til at investere for. Obligationer er rentebærende værdipapirer med enten fast eller variabel rente og en løbetid på mindst ét år (fra udstedelsestidspunktet). De fleste obligationer på obligationsmarkedet er fastforrentede obligationer.

Pengebase: Også kaldet "primær pengeforsyning". Pengebasen består af sedler og mønt i omløb og kreditinstitutternes indestående i centralbanken.

Primære markedsoperationer: Regelmæssige markedsoperationer, der udføres af Eurosystemet for at forsyne banksektoren med en passende mængde af likviditet. De primære markedsoperationer udføres i form af ugentlige auktioner, hvor pengeinstitutterne kan afgive bud for at opnå likviditet.

Prisstabilitet: Eurosystemets hovedmål. Styrelsesrådet har defineret prisstabilitet som en årlig stigning i forbrugerpriserne i euroområdet (målt ved HICP) på under 2 pct. I bestræbelserne på at opfylde målsætningen er prisstabilitet sigter Styrelsesrådet mod at fastholde inflationstakten under, men tæt på 2 pct. på mellemlangt sigt.

Rentebærende fordring: Et finansielt aktiv, som berettiger indehaveren til at modtage renter fra den debitor, der har udstedt fordringen.

Reservekrav: Krav om, at kreditinstitutter skal deponere et vist beløb i deres centralbank. Det enkelte instituts reservekrav beregnes som en procentdel af de penge, der er indskudt af det pågældende instituts kunder (bortset fra kunder, som selv er pengeinstitutter).

SEPA: Det fælles eurobetalingsområde SEPA (Single Euro Payments Area) er et område i Europa, hvor enkeltpersoner, virksomheder og andre organisationer kan foretage og modtage både indenlandske og grænseoverskridende ikke-kontante betalinger i euro ud fra de samme grundprincipper, rettigheder og forpligtelser, uanset hvorfar de bliver foretaget. SEPA fungerer som et fælles indenlandsk betalingsmarked og gør det muligt for kunder at foretage betalinger lige så let og billigt som i deres hjemby. SEPA drives af EPC (European Payments Council), der blev oprettet i 2002. EPC er den europæiske banksektors besluttede og koordinerende organ på betalingsområdet.

ORDLISTE

Styrelsesrådet: ECBs øverste besluttede organ. Styrelsesrådet består af de seks medlemmer af ECBs direktion samt cheferne for de nationale centralbanker i de EU-lande, der har indført euroen.

Stående facilitet: En centralbankfacilitet, som kreditinstitutterne kan benytte på eget initiativ. Eurosystemet tilbyder to stående faciliteter: den marginale udlånsfacilitet og indlånsfaciliteten.

Target2: Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system. Target2 afløste den første generation af Target-systemet, der blev sat i drift i januar 1999, da euroen blev en realitet.

Traktat: Refererer til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab. Den oprindelige traktat blev underskrevet 25. marts 1957 i Rom og trådte i kraft 1. januar 1958. Herved blev Det Europæiske Økonomiske Fællesskab (EØF) oprettet, som nu er Det Europæiske Fællesskab (EF), og som ofte benævnes Rom-traktaten.

Traktaten om Den Europæiske Union (der ofte benævnes Maastricht-traktaten) blev underskrevet 7. februar 1992 og trådte i kraft 1. november 1993. Traktaten om Den Europæiske Union ændrede traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab og oprettede Den Europæiske Union.

Transmissionsmekanisme: Den proces, hvorigennem renteændringer påvirker de økonomiske aktører, den økonomiske aktivitet og til sidst det generelle prisniveau gennem forskellige kanaler.

Valutaoperationer: Køb og salg af valuta. Inden for Eurosystemets rammer betyder valutaoperationer køb og salg af andre valutaer mod betaling i euro.

Økonomiske og Monetære Union (ØMU), Den: Den proces, som har ført til, at en række EU-lande har valgt at harmonisere deres økonomiske politik og pengepolitik og skabe en fælles valuta. Af Maastricht-traktaten fremgår det, at Den Økonomiske og Monetære Union skal indføres i tre faser. I første fase (1. juli 1990 til 31. december 1993) blev der skabt fri bevægelighed for kapital mellem medlemslandene, samtidig med at der indførtes en snævrere samordning af landenes økonomiske politik, og samarbejdet mellem centralbankerne blev udbygget. Anden fase (1. januar 1994 til 31. december 1998) begyndte med, at Det Europæiske Monetære Institut blev oprettet. I denne fase skulle de tekniske forberedelser til den fælles valuta træffes,

uforholdsmæssigt store underskud skulle nedbringes, og der skulle opnås større konvergens i medlemslandenes økonomiske og monetære politik med det formål at opnå stabile priser og sunde offentlige finanser. Ved indledningen på tredje fase (fra 1. januar 1999) blev valutakurserne uigenkaldeligt fastlåst, det pengepolitiske ansvar blev overdraget til ECB, og euroen blev indført som fælles valuta.

© Den Europæiske Centralbank, 2009

ADRESSE

Kaiserstrasse 29
D-60311 Frankfurt am Main, Tyskland

POSTADRESSE

Postfach 16 03 19
D-60066 Frankfurt am Main, Tyskland

TELEFON

+ 49 69 1344 0

INTERNET

<http://www.ecb.europa.eu>

FAX

+ 49 69 1344 6000

IDE OG DESIGN

Konzept Verlagsgesellschaft, Frankfurt am Main, Tyskland

FOTO

Claudio Hils
Martin Joppen
Martin Starl
Marcus Thelen
Andreas Varnhorn
Walter Vorjohann
Det Europæiske Fællesskab

TRYKNING

Imprimerie Centrale s.a., Luxembourg

ISBN 978-92-899-0386-8 (online)

